

instytut muzyki i tańca



**Jolanta Guzy-Pasiak**

**Twórczość chóralna  
Ludomira Michała  
Rogowskiego**

(ze szczególnym  
uwzględnieniem źródeł  
z archiwów dubrownickich)



Praca powstała w ramach programu  
Instytutu Muzyki i Tańca „Muzyczne białe plamy”

**Warszawa 2014**

Na stronie tytułowej zamieszczono zdjęcie 29-letniego kompozytora pochodzące z „Tygodnika Wileńskiego” 1910 nr 1, s. 19.

Niniejsza praca objęta jest ochroną prawa autorskiego i jej wykorzystanie w jakiegokolwiek formie wymaga zgody autora lub Instytutu Muzyki i Tańca w Warszawie

## Twórczość chóralna Ludomira Michała Rogowskiego

(ze szczególnym uwzględnieniem źródeł z archiwów dubrownickich)

Ludomir Michał Rogowski (1881–1954), kompozytor, dyrygent, teoretyk, publicysta i organizator życia muzycznego należy do wybitniejszych twórców polskich I połowy XX wieku. Z piśmiennictwa jemu poświęconego wyłania się obraz jego twórczości i aktywności, który jednak wciąż pozostaje niekompletny. Wybranymi aspektami dorobku i estetyki Ludomira Michała Rogowskiego zajęli się m.in. Michał Bristiger, Antoni Poszowski, Ewa Wójtowicz i ostatnio – autorka niniejszego tekstu<sup>1</sup>.

Wieloletni pobyt poza granicami kraju (w latach 1926–1954 mieszkał w Dubrowniku) oraz niemal zupełny brak drukowanych partytur sprawiły, że nad niektórymi ważnymi zakresami działalności muzycznej Rogowskiego nie prowadzono dotychczas systematycznych badań<sup>2</sup>. Do takich istotnych wątków jego aktywności

---

<sup>1</sup> Zob. Michał Bristiger: *L.M. Rogowskiego skale i idee muzyczne*. W: *Studia Hieronymo Feicht septuagenario dedicata*. Red. Zofia Lissa. Kraków 1967, s. 446–456; Antoni Poszowski: *Technika dźwiękowa Ludomira Michała Rogowskiego*. Gdańsk 1974; Ewa Wójtowicz: *Ludomir Michał Rogowski. Sylwetka życia i twórczości*. Kraków 2009; Jolanta Guzy-Pasiak: *Estetyka i polityka. O pozamuzycznych inspiracjach twórczości Ludomira Michała Rogowskiego*, „Muzyka” 2009, nr 3–4, s. 147–161; eadem: *Pan-Slavic Idea of Ludomir Michał Rogowski (1881–1954)*. In *Search of a Polish National Identity of Music*. W: *Franjo Ksaver Kuhač (1834–1911). Glazbena historiografija i identitet / Music Historiography and Identity*. Red. Vjera Katalinić i Stanislav Tuksar, Zagrzeb 2013, s. 237–246, eadem: *Francuskie lata Ludomira Michała Rogowskiego*, „Muzyka” 2013 nr 3, s. 107–126.

<sup>2</sup> Uwaga badaczy koncentrowała się przede wszystkim na utworach symfonicznych (E. Wójtowicz, op. cit.), fortepianowych (Antoni Poszowski: *Twórczość fortepianowa Ludomira Michała Rogowskiego*. W: *Muzyka fortepianowa*. Gdańsk 1976, s. 201–220) czy pieśniach solowych (Anna Nowak: „Trzy poematy Yuan Tsen Ts'ai” Ludomira Michała Rogowskiego w nurcie pieśni

kompozytorskiej i dyrygenckiej była trwająca całe życie współpraca z zespołami chóralnymi, szczególnie intensywna w latach 30-tych XX wieku, gdy był dyrygentem chórów kościoła katolickiego i cerkwi prawosławnej w Dubrowniku<sup>3</sup>.

Poznanie twórczości chóralnej Rogowskiego z okresu pobytu w Królestwie Serbów, Chorwatów i Słoweńców (później: Jugosławii) było do niedawna niezwykle utrudnione z powodu niewystarczającej informacji o miejscach przechowywania źródeł. Można było oczekiwać, że poza kolekcją rękopisów Ludomira Michała Rogowskiego przechowywaną w Archiwum Państwowym w Dubrowniku, oznaczoną sygnaturą RO-180, interesujące nas partytury spoczywają nieskatalogowane w innych bibliotekach Raguzy. Dopiero w ostatnich latach w Dubrowniku zaczęto porządkować archiwa kościelne, w których mogłyby znajdować się kompozycje Rogowskiego pisane dla zespołów wokalnych: katolickiej Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i serbskiego kościoła prawosławnego (zasób ten nie był w ogóle wcześniej przedmiotem badań muzykologicznych). Dzięki akcji katalogowania zbiorów Archiwum Muzycznego Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny<sup>4</sup> zostały wydobyte na światło dzienne również rękopisy polskiego twórcy, opisane przez autorkę<sup>5</sup>. Natomiast kwerendy przeprowadzone w archiwum serbskiego kościoła prawosławnego (obecnie zamkniętego na kilka lat z powodu segregowania zbiorów) wykazały, że poza spisami partytur gromadzonych w okresie międzywojennym przez Dubrownickie Serbskie Towarzystwo Śpiewaczego „Sloga” (tj. Harmonia) działające przy

---

*orientalnej. W: Pieśń polska. Rekonesans. Odrębności i pokrewieństwa. Inspiracje i echa.* Red. Mieczysław Tomaszewski. Kraków 2002, s. 291–302).

<sup>3</sup> Poświadczają to np. recenzje koncertowe zamieszczane w dubrownickiej prasie. Zob. Urszula Dzierżawska-Bukowska: *Rogowski o Dubrowniku, Dubrowniczanie o Rogowskim*. Zagrzeb 1999.

<sup>4</sup> Przeprowadzili ją muzykolodzy z Chorwackiej Akademii Nauk i Sztuk z Zagrzebia: prof. Vjera Katalinić i prof. Stanislav Tuksar.

<sup>5</sup> Zob. Jolanta Guzy-Pasiak: *Nowo odkryte utwory Ludomira Michała Rogowskiego z Archiwum Muzycznego Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Dubrowniku*, „Muzyka” 2012 nr 3, s. 53–66. Utwory te zostały również ujęte w wykazach przygotowywanych do druku przez Vjerę Katalinić i Stanislava Tuksara pt. *Glazbeni arhiv Katedralne u Dubrovniku (HR-Dk). Preliminarni abecedni popis cz. 1* oraz *Glazbeni podobnie jak pozoarhiv Katedralne u Dubrovniku (HR-Dk). Preliminarni inventar cz. 1*. Obojgu autorom składam podziękowanie za przekazanie informacji o kompozycjach polskiego kompozytora w archiwum katedralnym.

cerkwi, nie posiada ono żadnych nut z tego okresu<sup>6</sup>. Zachowały się jedynie rękopisy późniejsze, powstałe w II połowie XX wieku, a kilka dawniejszych przekazano do Archiwum Państwowego w Dubrowniku<sup>7</sup>. Namiastkę kolekcji muzykaliów z cerkwi można odnaleźć rozproszoną w różnych teczkach w obszernej kolekcji rękopisów Ludomira Michała Rogowskiego w Archiwum Państwowym w folderach, opisanych jako „Szkice” lub „Utwory niedokończone”, bez nadanych osobnych sygnatur. Realna liczba zachowanych kompozycji jest większa, niż wskazywałyby na to zachowane spisy twórczości<sup>8</sup>.

Sprawą pierwszoplanową stało się zatem ustalenie, jakimi zasobami dysponujemy w zakresie twórczości chóralnej. Prace w archiwach chorwackich, prowadzone przez autorkę, zaowocowały odkryciem utworów wcześniej nieznanymi, bądź uznanych za zaginione. Spuścizna muzyczna Ludomira Michała Rogowskiego, cieszącego się w ostatnich latach coraz większym zainteresowaniem badaczy i wykonawców, powiększyła się więc o nowo odnalezione kompozycje wokalne i wokalnie-instrumentalne. Zamieszczony na końcu tekstu *Katalog utworów chóralnych Ludomira Michała Rogowskiego przechowywanych w archiwach dubrownickich* z incipitami nutowymi zawiera wykaz wszystkich przechowywanych w bibliotekach dubrownickich partytur wraz z informacją o tym, czy dany utwór uwzględniono w literaturze przedmiotu (pozycja: Uwagi).

Jak wspomniano wcześniej, zainteresowanie dyrygenturą chóralną i pisaniem repertuaru dla chórów towarzyszyło Rogowskiemu przez całe życie. Nawiązywał współpracę z zespołami śpiewaczymi wszędzie, gdzie zatrzymał się na dłużej (Warszawa, Wilno, Paryż, Dubrownik). Próby usystematyzowania jego twórczości dla zespołów a cappella oraz ustalenia szczegółów kariery dyrygenckiej pokazały, że dysponujemy

---

<sup>6</sup> Dziękuję za pomoc okazaną mi w Dubrowniku p. Draganowi Šukovezowi z Serbskiego Kościoła Prawosławnego, a także p. Ivanowi Vigjenowi, historykowi sztuki i p. Marineli Rusković-Kristić, muzykolożce.

<sup>7</sup> Za tę informację dziękuję bardzo p. Denisowi Ajdukovičowi, członkowi Dubrownickiej Orkiestry Symfonicznej, współautorowi (razem z Vinicije B. Lupisem) wewnętrznej publikacji Archiwum Państwowego w Dubrowniku, sygn. HR-DAD-284, pt. *Sumarni inventar rukopisne ostavštine Ludomira Michaela Rogowskog*. Dubrovnik 1998.

<sup>8</sup> Chodzi o spisy twórczości kompozytora opublikowane w przywoływanych wcześniej monografiach: E. Wójtowicz: op. cit.; A. Poszowski: *Technika dźwiękowa*, op. cit.

jedynie częścią z – niegdyś znacznego – zasobu kompozycji, a informacji faktograficznych mamy na tyle niedużo, że nawet pewne daty ramowe należy traktować nadal jako prawdopodobne, a nie jako ustalone. Mało wiadomo o jego technice dyrygowania i stylu pracy z muzykami. Z drugiej strony, w bibliotekach polskich, stosunkowo łatwo dostępnych dla polskich badaczy, w Warszawie i Krakowie, wciąż można „odkryć” nieznanne utwory chóralne, nie funkcjonujące ani w literaturze przedmiotu, ani w życiu koncertowym. Z tego też powodu w niniejszym tekście wymieniono wszystkie zachowane, ukończone partytury Rogowskiego na chór a cappella wraz z krótkim opisem bibliotecznym.

Warto przeanalizować kolejne etapy drogi zawodowej Rogowskiego, również z okresu poprzedzającego emigrację, ze zwróceniem uwagi na kompozycje pisane specjalnie dla zespołów wokalnych. Przypomnieć należy, że Ludomir Michał Rogowski dysponował solidnym wykształceniem muzycznym dzięki nauce w Polsce i za granicą: w Warszawie (Instytut Muzyczny, lata 1903–05, kompozycja u Zygmunta Noskowskiego, dyrygentura u Romana Statkowskiego i Emila Młynarskiego), w Lipsku (Królewskie Konserwatorium Muzyczne, 1906, dyrygentura u Artura Nikischa, harmonia i kontrapunkt u Hugona Riemanna), w Monachium (1907, akustyka), w Rzymie (1908–1909, śpiew) i w Paryżu (1911, śpiew u tenora Jana Mieczysława Reszke)<sup>9</sup>.

Doświadczenia w pracy z chórem zdobywał Rogowski jeszcze w czasie studiów działając przy towarzystwie śpiewaczym „Echo”, które w 1903 wydrukowało dwie jego kompozycje. Zorganizował też zespół wokalny w prowadzonej przez Jadwigę Dziubińską pierwszej szkole rolniczej dla młodzieży wiejskiej w Brwinowie pod Warszawą, nazwanej „Pszczelinem”<sup>10</sup> (od Towarzystwa Pszczelniczo-Ogrodniczego, które było jednym z założycieli szkoły). Stworzył również amatorski chór na Powiślu w Warszawie<sup>11</sup>, niedaleko swego miejsca zamieszkania. W czasie studiów w Instytucie Muzycznym

---

<sup>9</sup> Szczegółowy opis losów kompozytora można znaleźć w monografii E. Wójtowicz, op. cit.

<sup>10</sup> Informacje te zaczerpnęłam z pracy E. Wójtowicz, op. cit., s. 18.

<sup>11</sup> Wzmianki o pracy z tym zespołem znalazłam we wspomnieniach Rogowskiego. Zob. Ludomir Michał Rogowski: *Pamiętnik Ludomira Rogowskiego*. Maszynopis przechowywany w Bibliotece Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego.

wynajmował bowiem mieszkanie przy ul. Tamka, w pobliżu uczelni, której siedziba mieściła się wówczas w Zamku Ostrogskich (ul. Tamka 41). W skład zespołu wchodził na ogół prości ludzie, nieposiadający wykształcenia muzycznego, dlatego oprócz zajęć wokalnych, prowadził kurs zasad muzyki. O poziomie tych amatorskich chórów i ich repertuarze wiadomo niewiele, można jednak przypuszczać – biorąc pod uwagę kompozycje oraz wypowiedzi na łamach prasy Rogowskiego z pierwszej dekady dwudziestego stulecia – że propagował on utwory odpowiadające jego idei muzyki narodowej, czyli oparte na polskich melodiach ludowych, bądź zawierające patriotyczne treści<sup>12</sup>. Z pewnością poznał i być może inspirował się Piotrem Maszyńskim, wykładającym śpiew chóralski w Instytucie Muzycznym, założycielem słynnego Warszawskiego Towarzystwa Śpiewaczego „Lutnia”, którego ideą było stworzenie repertuaru chóralskiego dla krzewiącego się wówczas ruchu chóralskiego – w latach 1888–1905 opublikował sześć zeszytów kompozycji polskich i obcych.

Pierwsze dwa zachowane utwory chóralskie Rogowskiego: *Polonez* i *Żołnierz* zostały napisane właśnie na konkurs kompozytorski „Lutni”, o czym świadczą inskrypcje na stronach tytułowych partytur. Autografy te przechowuje **Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**, posiadające poważną kolekcję rękopisów Rogowskiego<sup>13</sup>; poniżej krótki opis rękopisów:

- ***Polonez*** [incipit tekstu: *Hej, do mnie w krąg!*] na kwartet męski; **miejsce przechowywania: Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**, sygn. Mus CVI rps 7; rękopis (atrament), autograf sygnowany, 3 strony; data: 1904; adnotacje ręką kompozytora na stronie tytułowej: „do słów K[azimierza] Laskowskiego”, „Na konkurs «Lutni»” oraz „Godło «Naprzód»”,

---

<sup>12</sup> Więcej na temat jego wizji idei narodowej zob. E. Wójtowicz, op. cit, a także: J. Guzy-Pasiak: *Estetyka i polityka*, op. cit.

<sup>13</sup> Uprzejmie dziękuje za okazaną w czasie kwerendy pomoc Pani Magdalenie Borowiec, kierownikowi Archiwum Kompozytorów Polskich w Gabinetie Zbiorów Muzycznych BUW.

- **Żołnierzyk** [sic!], a nie jak błędnie dotąd podawano: *Żołnierzyki* [incipit tekstu: *Na dni znojne, niespokojne*] na kwartet męski; **miejsce przechowywania: Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**, sygn. Mus CVI rps 8; rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony; data: 1904; adnotacje ręką kompozytora na stronie tytułowej: „do słów A[ndrzeja] Niemojewskiego”, „Na konkurs «Lutni»” oraz „Godło «Polonus»”.

Istotny dla zbierania dalszych doświadczeń w komponowaniu muzyki chóralnej, a także rozwijania zainteresowań autentyczną kulturą ludową, okazał się okres pracy w Wilnie (lata 1908–1911), przypadający na czas względnej swobody wypowiedzi i tworzenia instytucji i partii politycznych po rewolucji 1905 roku. Obok kulturalnej aktywności Polaków zauważalna była także działalność Litwinów i Białorusinów, piszących zresztą również i w języku polskim. W 1911 roku wydawano 69 periodyków, w tym 35 polskich, 20 litewskich, 7 rosyjskich, 5 żydowskich i 2 białoruskie<sup>14</sup>. Ludomir Michał Rogowski, dążąc do ożywienia życia muzycznego miasta i podniesieniem jego poziomu, zasłużył się przede wszystkim współpracą z założonym w 1905 Polskim Towarzystwem Muzycznym „Lutnia” (w ramach którego działał chór o tej samej nazwie), stworzeniem podwalin zespołu orkiestry symfonicznej (razem z Rosjaninem Konstantym Gałkowskim) i propagowaniem dzieł muzyki polskiej. Należał do grupy artystycznej „Banda”, w skład której wchodził: Benedykt Hertz, Wanda Stanisławska (animatorzy grupy), Ludwika Rogowska (żona kompozytora), Jerzy Jankowski, Maria Morozowicz-Szczepkowska, Władysław Rogowski (brat), Józef Wierzyński (związani z nią także byli Nuna Młodziejowska i aktorzy z jej teatru, oraz Ferdynand Ruszczyc, Wojciech Baranowski)<sup>15</sup>.

W Wilnie współdziałał z założonym w 1907 przez Ihnata Bujnickiego teatrem „Pierwszą białoruską trupą Ihnata Bujnickiego”, wystawiającym sztuki, do których scenografię przygotowywał wybitny polski malarz Ferdynand Ruszczyc, i wstawił się

---

<sup>14</sup> Andrzej Romanowski: *Młoda Polska wileńska*. Kraków 1999, s. 319.

<sup>15</sup> A. Romanowski, op. cit., s. 119.



skomponowaniem nieoficjalnego białoruskiego hymnu do poematu Janki Kupały *A kto tam idzie* (1909). Z pasją notował melodie zasłyszane od chłopów, co ułatwiła mu m.in. znajomość z Antonem i Iwanem Łuckiewiczami, inicjatorami białoruskiego ruchu narodowego. Sięgnięcie do folkloru było dla Rogowskiego niezbędnym warunkiem tworzenia muzyki narodowej – początkowo wyłącznie polskiej, stopniowo szerzej: słowiańskiej. Notabene, z tego okresu pochodzi pierwsza informacja poświadczająca jego zainteresowanie wspólnymi korzeniami muzyki słowiańskiej, szkice do nigdy nieukończonej pracy o muzyce słowiańskiej<sup>16</sup>. Pieśni ludowe opracowywał dla założonego przez siebie chóru białoruskiego, o czym wspomina autor notatki w „Tygodniku Wileńskim” z 1911 roku, dla którego ludowe pierwowzory utworów Rogowskiego nie przedstawiały chyba takiej wartości, jak dla kompozytora:

Trzeci rok zaledwie bawi na gruncie wileńskim p. Ludomir Michał Rogowski (rodem z Królestwa), a już zdążył trwałymi głoskami zapisać się w dziejach kultury artystycznej kraju naszego. Rozumiejąc, że sztuka rzetelna winna czerpać natchnienie z samorzutnej twórczości narodu, że jej zadaniem jest dawanie w szacie piękna wyrazu duszy zbiorowej, p. Rogowski postanowił zapoznać się z motywami pieśni ludu tutejszego, uważanego dotąd niesłusznie za niemy i bezpłodny w tej dziedzinie. Plon badań okazał się nadspodziewanie obfity. Pokazało się bowiem, że pieśni białoruskie, choć pomieszały się dziś z melodjami szczepów ościennych, choć wiele z nich wypaczyły wpływy polskie, rosyjskie, litewskie i małoruskie, zachowały przecież niektóre cechy oryginalne, samoistne, które – drogą studjów porównawczych, wspomaganą intuicją artystyczną – da się wyeliminować i do powszechnej literatury muzycznej wnieść pierwiastek zupełnie w niej nowy. W ten sposób właśnie powstał przede wszystkim *Hymn białoruski* do słów poety narodowego, Janka Kupały. Pieśń ta musi istotnie trafiać w sedno duszy ludowej, skoro przyjęła się i rozpowszechniła nader szybko. Zasadniczą jej cechą jest melancholija, połączona z uporną mocą. Równocześnie zabrał się p. Rogowski do instrumentowania i rozpisywania na chóry rozmaitych drobnych, popularnych piosenek, zamieniając tym sposobem prymitywy na utwory artystyczne<sup>17</sup>.

---

<sup>16</sup> Szerzej na ten temat zob. Jolanta Guzy-Pasiak: *Idee panslawistyczne w muzyce i estetyce Ludomira Michała Rogowskiego (1881–1954)*. W: *Panslawizm wczoraj – dziś – jutro* [w druku].

<sup>17</sup> *Nasi muzycy*. L. M. Rogowski, „Tygodnik Wileński” 1910 nr 1, s. 19.

Wspomniane aranżacje publikowano w wileńskich mediach: periodykach „Tygodnik Wileńskich” i „Nasza Niwa”, a także w wydawnictwie „Naszej Niwy”, propagującej kulturę białoruską.

Nr 11-12 TYGODNIK WILEŃSKI 23

Znamienno: zmitin u kosciole Wroclawia, u parafji Polbratki. Tłósti na kór miazang. L. M. Rogowski.

Przednia „Puté vejelis” już była z wójg-  
grami, wójgami, wójgami, wójgami.  
Mie dje u rogowi strona naciole przedkupa i bog  
bosy, u „pianca” na obczym z g miazang, sub-  
lity polobony.



Posenka „Puté vejelis” (Oj, szumiął wietrzyk) na str. 23.

lunak z rysunkow obóskami ktoroweni i piorkiem Jana Jakimowicza, wreciamna z pow. polowieskiego. V wyslawia Bilewska.

Il. 1. Piosenka *Puté vejelis* (*Oj, szumiął wietrzyk*). Opracowanie na chór mieszany L.M. Rogowskiego. „Tygodnik Wileński” 1911 nr 11-12 z dn. 22 marca, s. 23 (tekst białoruski i polski na poprzedniej stronie).

*Belaruski pesennik z notami dlja narodnych i škol'nych choraŭ* – śpiewnik piosenek białoruskich, zawierający osiem opracowań melodii ludowych, to najobszerniejszy drukowany zbiór utworów chóralnych Rogowskiego, wydany przez „Naszą Niwę”. Ta rzadka publikacja jest dostępna m.in. w **Ośrodku Dokumentacji Muzyki Polskiej XIX i XX wieku im. Ignacego Jana Paderewskiego w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie**<sup>18</sup>.

Poniższe zestawienie pokazuje zachowany repertuar chóralny z okresu wileńskiego:

- ***Ballada żartobliwa*** [incipit tekstu: ***Miała baba kamień zaczarowany***] na chór męski; **miejsce przechowywania: Archiwum Państwowe w Dubrowniku**, sygn. RO-180 3.VI.9; rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona; data: 1908–11?; adnotacje ręką kompozytora: „Słowa: B[enedykta] Hertza”,
- ***Puté vejelis*** (Oj, szumiał wietrzyk), na chór mieszany; publikacja „Tygodnik Wileński” 1911 nr 11–12, s. 23; tekst białoruski i polski na, s. 22; **wydawnictwo zdigitalizowane, dostępne online.**
- ***Horek, horek piałun*** (Gorzki, gorzki piołun), na chór mieszany; publikacja „Tygodnik Wileński” 1911 nr 6, s. 8, tekst białoruski i polski na, s. 5; opublikowana również w *Śpiewniku piosenek białoruskich*, nr 4; **wydawnictwo zdigitalizowane, dostępne online.**
- ***Belaruski pesennik z notami dlja narodnych i škol'nych choraŭ*** (Śpiewnik piosenek białoruskich dla chórów narodowych i szkolnych) zawierający osiem utworów, na chór mieszany, druk Wilno 1911, wyd. Nasza Niwa; tekst w języku białoruskim i rosyjskim; dostępny w Polsce w **Ośrodku Dokumentacji Muzyki Polskiej XIX i XX wieku im. Ignacego Jana Paderewskiego**

---

<sup>18</sup> Dziękuję Pani Justynie Szombarze, kierownikowi Ośrodka Dokumentacji Muzyki Polskiej, za okazaną pomoc.

1. *O, Boże, Spasie naš*; sł. K. Kahanc,
2. *Čamu-ž mnie nia piéc*; pieśń narodowa, opr. L.M. Rogowski,
3. *Ach ty duj*; pieśń narodowa, opr. L.M. Rogowski,
4. *Horak, horak pałyn*; pieśń narodowa, opr. L.M. Rogowski,
5. *Prylacieli husi*; pieśń narodowa, opr. L.M. Rogowski,
6. *Za harami, za lesami*; pieśń narodowa, opr. L.M. Rogowski,
7. *Oj, pajdu ja tuham*; pieśń narodowa, opr. St. Symkusa [sic!],
8. *Oj, dola, to niedola*; pieśń narodowa, opr. L.M. Rogowski.

Lata I wojny światowej spędził Rogowski we Francji: najpierw w Paryżu, pod koniec wojny w Villefranche-sur-Mer koło Nicei, komponując, wykonując swoje utwory i obcując z artystami reprezentującymi skrajnie różne tendencje artystyczne. Stosunkowo mało znanym i niemal zupełnie pomijanym w literaturze zagadnieniem jest działalność Rogowskiego na rzecz polonii paryskiej w czasie I wojny światowej, w ramach sekcji muzycznej Towarzystwa Artystów Polskich (TAP). Na gruncie sztuk plastycznych opisano szczegółowo działalność Towarzystwo Artystów Polskich, natomiast w pracach muzykologicznych brak obszerniejszych opracowań osiągnięć sekcji muzycznej TAP, która organizowała w czasie I wojny światowej życie muzyczne Polonii. Ludomir Michał Rogowski był nie tylko jednym z aktywniejszych działaczy tej sekcji, lecz prawdopodobnie należał do grona członków założycieli TAP, choć nie został uwzględniony na liście (razem z około 40 innymi osobami) z pierwszego Walnego Zgromadzenia w dn. 10 stycznia 1911, opublikowanej w Statucie<sup>19</sup>. O systematycznie działającym w latach 1915–16 zespole wokalnym wiadomo m.in., że „z lokalu na boulv. Montparnasse korzystał chór «Lutnia»

---

<sup>19</sup> Zob. Xawery Glinka: *Paryż mojej młodości*. Bejrut 1950 – Londyn 1957. Podaję za: Tadeusz Sivert: *Polacy w Paryżu*. Warszawa 1980, s. 187 przypis 15.

założony i kierowany przez p. L.M. Rogowskiego”<sup>20</sup>. Kwerenda w Bibliotece Polskiej w Paryżu przyniosła potwierdzenie występów tej grupy, bowiem zachowały się drukowane programy niektórych wieczorów muzycznych. Przykładowo, dla uczczenia rocznicy 3 maja w 1915 roku chór „Lutnia” prowadzony przez Rogowskiego wykonał trzy pieśni patriotyczne<sup>21</sup>. Dzięki namowom Zygmunta Lubicz Zaleskiego Rogowski wziął udział w cyklu koncertów organizowanych w 1916 roku w Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales: 16 lutego, 23 lutego i 1 marca; jeden z koncertów został powtórzony 14 maja pod patronatem Stowarzyszenia Pomocy Moralnej. Chór „Lutnia” wykonywał hymn Polski oraz polskie pieśni narodowe i popularne, takie jak *Krakowiak Kościuszki (Bartoszu, Bartoszu)*, *Oj, chmielu* czy kolędę *Lulajże Jezuniu*<sup>22</sup>.

W Paryżu nie zachowały się żadne manuskrypty polskiego kompozytora, ale z programów wiadomo, że na swoich koncertach wykonywał opracowania pieśni ludowych – dwa rękopiśmienne zbiory kilkunastu takich pieśni (w tym jeden niedokończony) znajdują się w **Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**. Można przypuszczać, że właśnie te zbiorki służyły polsko-francuskiej „Lutni”, dzięki adnotacji kompozytora informującej o miejscu powstania: „Chaville V 1915” – w willi w Chaville-Viroflay, pod Paryżem w pobliżu Wersalu, zatrzymał się autor po przyjeździe do Francji w 1914 roku<sup>23</sup>.

---

<sup>20</sup> *Sprawozdanie Towarzystwa Artystów Polskich*. „Polonia” 1 (1915), nr 23, s. 7, cyt. za: Anna Wierzbicka: Wierzbicka, Anna *Świadectwa obecności. Polskie życie artystyczne we Francji w latach 1900–1939. Diariusz wydarzeń z wyborem tekstów. Część I: lata 1900–1921*. Warszawa 2012, s. 347–48.

<sup>21</sup> Druki programów koncertowych z okresu I wojny światowej znajdują się w archiwum Zygmunta Lubicz Zaleskiego w Bibliotece Polskiej w Paryżu. Akc. 3916, teczka IV. Towarzystwo Artystów Polskich w Paryżu. Uprzejmie dziękuję Pani Ewie Rutkowski, kierownikowi archiwum, za okazaną pomoc.

<sup>22</sup> Archiwum Zygmunta Lubicz Zaleskiego w Bibliotece Polskiej w Paryżu. Akc. 3918/2, teczka Zaleski i Ecole des Hautes Etudes Sociales. Folder Materiały do działalności Z.L. Zaleskiego w EHES.

<sup>23</sup> L.M. Rogowski: *Pamiętnik...*, op. cit., s. 27.

Opisane poniżej opracowania melodii ludowych nie zostały dotąd wzmiankowane w literaturze:

- ***Pieśni ludowe*** na chór mieszany, **miejsce przechowywania: Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**, sygn. Mus CVI rps 9; rękopis (atrament), autograf sygnowany, 8 ukończonych utworów oraz szkice bez tekstu – każdy utwór o objętości jednej strony; data: Chaville V 1915; opracowanie polskich melodii ludowych i popularnych

1. [*Kiedy będzie słonko i pogoda*],
2. [*Za górami, za lasami*],
3. [*Za Krakowem czarny las*],
4. [*Hejze, ino, fijołecku leśny*],
5. [*Niedaleko od Krakowa*],
6. [*Od Krakowa jadę*],
7. [*Porównaj Boże góry z dolinami*],
8. [*W murowanej piwnicy*].

- [***Pieśni ludowe***] na chór mieszany, **Miejsce przechowywania: Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**, sygn. Mus CVI rps 10; rękopis (atrament), autograf sygnowany, 18 utworów – każdy utwór o objętości jednej strony; opracowanie polskich melodii ludowych i popularnych; zbiór napisany staranniejszym pismem niż poprzedni, wszystkie utwory ukończone, zostały wykorzystany niektóre pieśni ze zbioru o sygn. Mus CVI rps 9.

1. [*Kto się w opiekę odda Panu swemu*],
2. [*Za górami, za lasami*],
3. [*Pognała wołki na Bukowinę*],
4. [*Hej idem w las!*],
5. [*Matulo moja, cudną córkę masz*],
6. [*Kiedy będzie słonko i pogoda*],
7. [*Hej tam w polu*],
8. [*U mej matki rodzonej*],
9. [*Od Krakowa jadę*],
10. [*Płakała panienka*],
11. [*Leciał zajac przez cmentarz*],
12. [*A lulu, a lulu, kolebka z marmuru*],
13. [*Czemu Halino w dole stoisz*],
14. [*Przybyli włani pod okienko*],
15. [*Pod Krakowem czarny las*],
16. [*Coś tam w lesie stuknęło*],
17. [*Już ci widać w okienku*],
18. [*O mój rozmarynie*].

- [*Lulajże Jezuniu*], na chór mieszany, **miejsce przechowywania: Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie**, sygn. Mus CVI rps 6; rękopis (atrament), autograf sygnowany; opracowanie kolędy.

Po zakończeniu I wojny światowej i krótkim pobycie w Belgii powrócił do wyzwolonej Ojczyzny, angażując się w działalność koncertową i publicystyczną (pisał do „Kuriera Polskiego”, „Wiadomości Muzycznych”, „Muzyki”). Dążył do podniesienia poziomu muzyki narodowej poprzez własną twórczość i wychowywanie muzyczne obywateli. Wykonywana do dziś pieśń, *Hymn spółdzielców* lub *Hymn Spółdzielczości (Oto staje nas wolna gromada)* do słów Kazimierza Andrzeja Czyżowskiego, została skomponowana przez Rogowskiego, o czym mało kto pamięta – niekiedy autorstwo podawane jest z błędnie imieniem: Lucjan, zamiast Ludomir. Utwór został wydany na różne obsady – trudno dziś rozstrzygnąć, czy kompozytor skomponował tylko melodię, czy zaaranżował ją również dla zespołu wokalnego.

Najpoważniejsze związki Rogowskiego z chórami przypadają na czas pobytu kompozytora w Dubrowniku, do którego przyjechał w wieku 45 lat, z ustaloną już opinią wybitnego kompozytora i dyrygenta – tam pozostał do swoich ostatnich dni (lata 1926–1954). Według wspomnień pianistki Mariji de Grazio, „kiedy do Dubrownika przyjeżdżali znani muzycy, czy inni artyści, wszyscy się w mieście cieszyli. Pierwszy przyjechał Czech, Vlach-Vrutický. Potem przybył Rogowski. Cieszyliśmy się, że nasze miasto zyskało takiego wspaniałego, wartościowego i kulturalnego człowieka”<sup>24</sup>.

Charakterystycznym elementem estetyki Rogowskiego było podkreślanie braterstwa Polski z innymi krajami słowiańskimi; podczas pobytu na południu rozwinął jeszcze swoją koncepcję muzyki wszechsłowiańskiej. Chętnie przyłączył się do inicjatyw mających na celu podniesienie poziomu muzycznego miasta, podejmowanych przez wybitnych muzyków: Josefa Vlacha-Vrutický’ego, dyrygenta Filharmonii Dubrownickiej i Antuna Gjivanovicia<sup>25</sup>, dyrygenta chóru katedralnego, działającego zaledwie od 1926 roku, założonego przez Gjivanovicia i kompozytora Franja Lederera. Właśnie Gjivanoviciowi, lokalnemu patriocie, Rogowski zawdzięcza wprowadzenie w kulturę Dalmacji, nauczanie

---

<sup>24</sup> Zob. U. Dzierżawska-Bukowska, op. cit., s. 94.

<sup>25</sup> Antun Gjivanović (1882–1961), prawnik i muzyk, animator życia kulturalnego w Dubrowniku.



melodii ludowych i popularnych<sup>26</sup>. Dalmackiemu twórcy zrewanżował się komponowaniem utworów chóralnych dla jego zespołu katedralnego, z których dwa zostały nawet opatrzone dedykacją – na partyturze *Oslobodi me* [Libera me, Domine]: „Pieśń tę specjalnie napisałem dla pana / Antoniego Gjivanovicia dla jego chóru / kościelnego” oraz *Kilku kolend* [sic!] *polskich*: „Koledze, / Panu Antoniemu Gjivanoviciowi w upominku / L.M. Rogowski / 1 V 1944<sup>27</sup>.”

Rogowski komponował i opracowywał pieśni i modlitwy dla dwóch amatorskich, ale wyróżniających się dobrym poziomem, chórów: wspomnianego kościelnego przy katolickiej Katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny oraz Dubrownickiego Serbskiego Towarzystwa Śpiewaczego „Sloga” (Harmonia) przy serbskim kościele prawosławnym. Kompozytor nie miał rodzinnych związków z prawosławiem, tylko katolicyzmem, jednak wyróżniała go tolerancja dla ludzi o innych poglądach, reprezentujących odmienne tradycje<sup>28</sup>. Profesjonalizm muzyczny, zaangażowanie i skromność sprawiały, że w kierowanych przez niego zespołach pracowali ludzie, których dzieliły w życiu prywatnym różnice narodowościowe czy religijne. Jego gorąca wiara w braterstwo słowiańskie wyrażała się również przez wspólne śpiewanie i zachęcanie do niego innych. O ile z zespołem katedry związał się na ponad dwadzieścia lat, to współpraca z cerkwią trwała około kilku lat, ze szczególnym nasileniem w okresie 1931–32.

---

<sup>26</sup> Ludomir Michał Rogowski: [Stare pieśni dubrownickie – zapisy melodii], Archiwum Państwowe w Dubrowniku sygn. RO-180 3.VII.27, rękopis niedatowany. Tam uwaga Rogowskiego o skopiowaniu melodii od Antuna Gjivanovicia. Inne jeszcze luźne kartki z zapisami melodii – sygn. RO-180 3.VII.29 i 3.VII.30 (pisane obcą ręką).

<sup>27</sup> Pisałam o tym wcześniej w artykule *Nowo odnalezione utwory...*, op. cit.

<sup>28</sup> Można to wywnioskować z wypowiedzi Dubrowniczank pamiętających polskiego twórcę, zob. U. Dzierżawska-Bukowska, op. cit.

Z krótkiej notki muzyka, spisanej przez niego na kilka dni przed śmiercią, w marcu 1954 roku, wyłania się obraz niezwykle otwartego i wrażliwego twórcy:

Przez półtora roku byłem dyrygentem serbskiego chóru Sloga. Pracując z nimi poznałem cerkiewną muzykę Ortodoksów i napisałem dla nich następnie moc muzyki cerkiewnej. Lubię pisać muzykę religijną, szczególnie dla chórów: teksty są zazwyczaj wspaniałe. [...] Chętnie napisałbym nieco również dla Mahometan i dla Żydów, ale ci nie mają chórów ani zespołów instrumentalnych. Jestem człowiekiem głęboko wierzącym, a Bóg jest wszędzie jeden. Tę muzykę starałem się wydobyć z tekstów. Wnikałem w nie głęboko i szata muzyki tworzyła się sama dookoła słów. Opracowałem również dla Slogi wielką ilość pieśni i piosenek Słowian (...)<sup>29</sup>.

Ocalała garstka utworów, to kilka kompozycji przeznaczonych do wykonywania w kościele i kilkanaście opracowań melodii ludowych: *Oslobodi me* [Libera me], *Modlitwa* [Psalm 102 (101)] oraz *Kilka kolend [sic!] polskich* dla chóru katedry, oraz dla chóru cerkiewnego: *Roždestvo* [Troparion Bożego Narodzenia], *Pomiluj mja Boże* [Psalm 51 (50)], *Tebe odejuszczagosja* [Stichira z Wieczerni Wielkiego Piątku], *Opijelo* [Reguiem], a także utwory świeckie dla Slogi: *Geslo D.S.P.D. „Sloge”* [zawołanie Dubrownickiego Serbskiego Towarzystwa Śpiewaczego „Sloga”], *Hej idem w las*, *W sinjach djevka stojala*, *Brate, što ti tužan*, *Vozila se Mare i Kata*, *Zbogom neharna dušo*, *Ruzmarin je cvijet veseli*, *Uspavanka*, *Počekaj ma divojko* – ostatnie pięć z cyklu *Stare dubrovačke kanconete*. Szczegółowe informacje o utworach napisanych dla obu zespołów znajdują się w *Katalogu utworów chóralnych Ludomira Michała Rogowskiego przechowywanych w archiwach dubrownickich* na końcu tekstu.

Wśród nich tylko *Opijelo*, nabożeństwo żałobne, dedykowane pamięci króla serbskiego Aleksandra I Karadziordziewicia, który stracił życie w zamachu w 1934 w Marsylii z rąk chorwackich ustaszów, zostało wydane drukiem (Belgrad 1936). Ponadto, w Polsce opublikowano w 1938 roku *Trzy pieśni jugosłowiańskie*, aranżacje melodii

---

<sup>29</sup> Ludomir Michał Rogowski: *O sobie* [nota biograficzna], Archiwum Państwowe w Dubrowniku, maszynopis, sygn. RO-180 4.II.15, datowany 9.03.1954.

macedońskiej, bośniackiej i chorwackiej, prawdopodobnie na fali manifestowania dobrych stosunków między nowoutworzonymi po I wojnie światowej krajami słowiańskimi, zgodnie z polityką państwa polskiego.



Il. 2. Tablica upamiętniająca pobyt kompozytora w Dubrowniku umieszczona na ścianie klasztoru św. Jakuba, w którym Rogowski mieszkał w otrzymanym od miasta Dubrownika skromnym mieszkaniu.

Fot. J.G.-P.

Gdy wyobrazimy sobie te „dziesiątki opracowań słowiańskich pieśni, na chór mieszany i chór męski”<sup>30</sup>, interesująco na tym tle przedstawia jeden z ostatnich utworów polskiego twórcy, *Madrygał*, w którym Rogowski po raz pierwszy sięgnął po poezję barokową słynnego Chorwata Ivana Bunicia Vučicia (znanego też jako Giovanni Serafino Bona, 1592?-1658). Niestety, przykładów opracowań sztuki wysokiej wśród kompozycji chóralnych nie znajdziemy zbyt wiele. Większość z nich to krótkie, dość proste harmonizacje melodii ludowych i popularnych; do wyjątków należą kompozycje całkowicie oryginalne. Jednak uzasadnienie takich wyborów kompozytora jest dość proste, gdy weźmie się pod uwagę cele, jakie towarzyszyły twórcy: była to bowiem chęć podtrzymania ducha narodowego (w Warszawie, Wilnie i Paryżu), bądź propagowanie powinowactwa słowiańskiego przez wspólne amatorskie, muzykowanie (w Dubrowniku). Lecz choć większość utworów w tym gatunku zbudowana została w oparciu o zasady funkcyjne dur-moll, niekiedy kompozytor przełamывał ograniczenia systemu, stosując bitonalność czy skale modalne. Jak wiadomo, pracował nad stworzeniem własnego języka muzycznego, co może nie znalazło takiego odzwierciedlenia w twórczości chóralnej, jak w symfonicznej<sup>31</sup>, lecz jego próby wyjścia poza system tonalny zostały zauważone i odnotowane w recenzji prasowej w piśmie *Narodna svijest* z 23 grudnia 1931 roku:

[Chór Sloga wykonał] różne słowiańskie pieśni ludowe w harmonizacji Maestra Rogowskiego. Każdy punkt programu był interesujący. Maestro pieśni te opracował na różne sposoby i udało mu się osiągnąć efekt, nawet stosując najdziwniejsze elementy nowoczesności<sup>32</sup>.

Z dziesiątek kompozycji oryginalnych i opracowań do naszych czasów przetrwało niestety niewiele utworów (na ogół mało czytelnych), przechowywanych w bibliotekach w Polsce i Chorwacji.

\* \* \*

---

<sup>30</sup> E.I.: *Ludomir Rogowski kao putopisac. „Dubrovnik je moja ceznja za suncem i Slobodom”*. „Dubrovacki vjesnik” [1936], Archiwum Państwowe w Dubrowniku, sygn. RO-180 4.X.19 (s. 9).

<sup>31</sup> Więcej na temat języka harmonicznego Rogowskiego zob. E. Wójtowicz, op. cit.

<sup>32</sup> Cyt. za Urszula Dzierżawska-Bukowska, op. cit., s. 78.

Celem powstania niniejszego tekstu było przedstawienie informacji o utworach chóralnych Ludomira Michała Rogowskiego wcześniej nieuwzględnianych oraz usystematyzowanie wiedzy o zachowanym zasobie pieśni. Praca ta – próba wypełnienia „białych plam” na mapie muzyki polskiej I połowy XX wieku – może stanowić punkt wyjścia do dalszych badań, w tym analiz muzycznych przedstawionego materiału. Intencją autorki było zwrócenie uwagi na nieznaną lub mało znaną i rzadko wykonywaną przez chóry repertuar, który mógłby zainteresować zespoły polskie i obce. Przywrócenie do życia koncertowego tych wdzięcznych i stosunkowo nietrudnych utworów pozwoliłoby zaprezentować tradycyjne tematy muzyczne w nieznanach aranżacjach i stałoby się promocją muzyki Ludomira Michała Rogowskiego.

## **Wykaz archiwów**

w których przechowywane są kompozycje chóralne Ludomira Michała Rogowskiego uwzględnione w niniejszym tekście:

- Archiwum Kompozytorów Polskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie
  
- Archiwum Muzyczne Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Dubrowniku / Glazbeni arhiv Katedrale u Dubrovniku
  
- Archiwum Państwowe w Dubrowniku / Državni Arhiv u Dubrovniku
  
- Ośrodek Dokumentacji Muzyki Polskiej XIX i XX wieku im. Ignacego Jana Paderewskiego w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

## Literatura

Bristiger, Michał *L.M. Rogowskiego skale i idee muzyczne*. W: *Studia Hieronymo Feicht septuagenario dedicata*. Red. Zofia Lissa. Kraków 1967, s. 446–456

Dziadek, Magdalena *Europejczycy kontra... Europejczycy, estetyczne i ideologiczne uwarunkowania dyskusji o muzyce narodowej w latach 1890–1914*. W: *Wokół kategorii narodowości, wielokulturowości i uniwersalizmu w muzyce polskiej*. red. Alicja Matracka-Kościelny. Warszawa 2002, s. 80–100

Dzierżawska-Bukowska, Urszula *Rogowski o Dubrowniku, Dubrowniczanie o Rogowskim*. Zagrzeb 1999

Guzy-Pasiak, Jolanta *Estetyka i polityka. O pozamuzycznych inspiracjach twórczości Ludomira Michała Rogowskiego*. „Muzyka” 2009, nr 3–4, s. 147–161

Guzy-Pasiak, Jolanta *Pan-Slavic Idea of Ludomir Michał Rogowski (1881–1954). In Search of a Polish National Identity of Music*. W: *Franjo Ksaver Kuhač (1834–1911). Glazbena historiografija i identitet / Music Historiography and Identity*. Red. Vjera Katalinić i Stanislav Tuksar. Zagrzeb 2013, s. 237–246

Guzy-Pasiak, Jolanta *Nowo odkryte utwory Ludomira Michała Rogowskiego z Archiwum Muzycznego Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Dubrowniku*. „Muzyka” 2012 nr 3, s. 53–66

Guzy-Pasiak, Jolanta *Francuskie lata Ludomira Michała Rogowskiego*. „Muzyka” 2013 nr 3, s. 107–126

Klatka, Urszula [red.] *Archiwum Zygmunta Lubicz Zaleskiego w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu. Informator o zasobie*. Kraków 1911

Poszowski, Antoni *Technika dźwiękowa Ludomira Michała Rogowskiego*. Gdańsk 1974

Rogowski, Ludomir Michał *Pamiętnik Ludomira Rogowskiego*. Maszynopis przechowywany w Bibliotece Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego

- Rogowski, Ludomir Michał *Pro domo sua*. „Muzyka Polska” 1937 nr 19, s. 458–460
- Rogowski, Ludomir Michał *O sobie*, maszynopis niepublikowany, Archiwum Państwowe w Dubrowniku, sygn. RO-180 4.II.15
- Romanowski, Andrzej *Młoda polska wileńska*. Kraków 1999
- Samson, Jim *Music in the Balkans*. Leiden, Boston 2013
- Sedak, Eva *Das Zeitgenössische als Episode: Zum Begriff des Fortschritts in der Musik am südlichen Rand Mitteleuropas zwischen den beiden Weltkriegen*. „International Review of the Aesthetics and Sociology of Music” 1993 nr 2, s. 143–158
- White, Harry; Murphy, Michel [red.] *Musical Constructions of Nationalism. Essays on the History and Ideology of European Musical Culture, 1800–1945*. Cork 2001
- Wierzbicka, Anna *École de Paris. Pojęcie, środowisko, twórczość*. Warszawa 2004
- Wierzbicka, Anna *Artyści polscy w Paryżu. Antologia tekstów o polskiej kolonii artystycznej czynnej w Paryżu w latach 1900–1939*. Warszawa 2008
- Wierzbicka, Anna *We Francji i w Polsce 1900–1939. Sztuka, jej historyczne uwarunkowania i odbiór w świetle krytyków polsko-francuskich*. Warszawa
- Wierzbicka, Anna *Świadectwa obecności. Polskie życie artystyczne we Francji w latach 1900–1939. Diariusz wydarzeń z wyborem tekstów. Część I: lata 1900–1921*. Warszawa 2012
- Wójtowicz, Ewa *Ludomir Michał Rogowski. Sylwetka życia i twórczości*. Kraków 2009
- Wójtowicz, Ewa *O związkach życia i dzieła w biografii artystycznej Ludomira Michała Rogowskiego* „Res facta nova” 2010 nr 11 (20)
- Wrede, Maria [red.] *Inwentarz rękopisów Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu*. Paryż, Warszawa 1994



## Uwagi do Katalogu

- Utwory chóralne Ludomira Michała Rogowskiego, ujęte w porządku chronologicznym w Katalogu, są przechowywane i dostępne w następujących instytucjach w Dubrowniku: w **Archiwum Państwowym w Dubrowniku** (Državni Arhiv u Dubrovniku) oraz w **Archiwum Muzycznym Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny** (Glazbeni Arhiv Katedrale). Większość kompozycji Rogowskiego w Archiwum Państwowym, do którego zbiorów włączono również muzykalia Archiwum Serbskiego Kościoła Prawosławnego (Srpska pravoslavna crkva – Arhiv), ma nadane odrębne sygnatury i jest zgrupowana w folderach uporządkowanych według gatunków muzycznych. Część spuścizny Rogowskiego – utwory słabiej czytelne, jednak możliwe do odcyfrowania – jest zebrana łącznie w większych folderach, oznaczonych jako „Szkice”, lub „Utwory niedokończone”, bez nadanych osobnych sygnatur; faktyczna liczba zachowanych kompozycji jest większa, niż wskazywałyby na to zachowane spisy twórczości.
- Większość nut to autografy kompozytora i odpisy kopistów. Przy nielicznych drukowanych partyturach dodano oprócz miejsca i daty wydania również informację o archiwum/bibliotece, w której jest dostępny dany egzemplarz.
- Krótki opis partytur w Katalogu uwzględnia wszelkie adnotacje kompozytora czy kopisty, w tym oznaczenia agogiczne, a także pieczęcie i sygnatury biblioteczne. Podano liczbę stron zapisanych nutami, nie wliczając stron tytułowych, przekładek itp. Przyjęto orientacyjne czasy wykonania (brak oznaczeń metronomicznych w partyturach).
- W przypadku, gdy kompozycja nie posiada wyodrębnionego tytułu, posłużono się incipitem tekstowym, umieszczonym w nawiasie kwadratowym. Przy tytułach obcojęzycznych zaproponowano polski przekład dla ułatwienia czytelnikowi zorientowania się w tematyce tekstu (przy tradycyjnych tekstach katolickich podano łaciński odpowiednik).

- Incipity nutowe mają służyć zidentyfikowaniu utworu, dać wstępną informację dla wykonawców o charakterze kompozycji i ewentualnie pomóc w porównaniu analogicznych kompozycji innych kompozytorów (dotyczy zwłaszcza opracowań melodii ludowych).
- Utwory chóralne L.M. Rogowskiego nie były dotychczas szczegółowo omawiane w piśmiennictwie, ale zostały ujęte w wykazach dzieł kompozytora zawartych we wzmiankowanych monografiach: Antoniego Poszowskiego: *Technika dźwiękowa Ludomira Michała Rogowskiego*. Gdańsk 1974 (w skrócie: Poszowski) i Ewy Wójtowicz: *Ludomir Michał Rogowski. Sylwetka życia i twórczości*. Kraków 2009 (Wójtowicz). W pozycji Literatura odnotowano także artykuł autorki, powiązany tematycznie z Katalogiem – Jolanta Guzy-Pasiak: „Nowo odkryte utwory Ludomira Michała Rogowskiego z Archiwum Muzycznego Katedry Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Dubrowniku”, „Muzyka” 2012 nr 3, s. 53–66 (Guzy-Pasiak).

**Katalog utworów chóralnych**  
**Ludomira Michała Rogowskiego**  
przechowywanych w archiwach dubrownickich



Il. 3. Czytelnia Archiwum Państwowego w Dubrowniku, Pałac Sponza. Na stole jedna z kilkunastu teczek z kolekcji Ludomira Michała Rogowskiego, oznaczonej RO-180.

Fot. J.G.-P.

# 1.

Tytuł	<b><i>Oslobodi me</i></b> (Libera me, Domine)
Incipit tekstu	<b><i>Oslobodi me Gospodine od smrti vječne</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Muzyczne Katedry w Dubrowniku</b> , sygn. HR-Dk XI/186, dawna sygn. 207/22
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 3 strony
Datowanie	Dubrovnik 15 VII 1929
Czas trwania	ca 4–5 min
Uwagi	1) „Grave”. 2) Średniowieczny tekst <i>Libera me, Domine</i> przetłumaczony na jęz. chorwacki. <i>Libera me, Domine</i> wykonywano w kościele rzymsko-katolickim w czasie uroczystości pogrzebowych do Soboru Watykańskiego II, później zastąpiono je pieśnią <i>Przybądźcie z nieba Aniołowie</i> . 3) Na str. 3 dedykacja: „Pieśń tę specjalnie napisałem dla pana / Antoniego Gjivanovicza dla jego chóru / kościelnego”. 4) Osobne głosy wokalne przepisane obcą ręką i skopiowane na powielaczu (alt – 25 egzemplarzy, tenor – 20, bas – 19).
Literatura	Guzy-Pasiak

The image shows a musical score for the beginning of the piece. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is common time (C). The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes: "O - slo - bo - di me Gos - po - di - ne od smr - ti vje - cne". The melody is simple and homophonic, with the bass line providing a steady accompaniment.

## 2.

Tytuł	<b><i>Geslo D.S.P.D. „Sloga”</i></b> [zawołanie Dubrownickiego Serbskiego Towarzystwa Śpiewaczego „Sloga”]
Incipit tekstu	<b><i>Pjesma nas je održala, njojzi hvala</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku,</b> sygn. RO-180 3.VI.16
Przekaz i objętość	Odbitka z kopii rękopiśmiennej, kopista, 1 strona
Datowanie	1931?
Czas trwania	ca 1 min
Uwagi	1) Adnotacja: „Rogowski” oraz: „Pjevački pozdrav” (Pozdrowienie śpiewacze). 2) Fragment wiersza Jovana Jovanovicia Zmaja (1833-1904) „Pesma o pesmi”. 3) Korekty czerwonym atramentem, obcą ręką. 3) Pieczęć podłużna Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, l.p. 28. 4) Utwór umieszczony w wykazie partytur w Archiwum Serbskiego Kościoła Prawosławnego w Dubrowniku pod nr 28, partytura 342.
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

Pjes - ma, pjes - ma nas je o - dr - ža - - la,

### 3.

Tytuł	<b><i>(Polska pjesma)</i></b> (Polska pieśń)
Incipit tekstu	<b><i>Hej idem w las piórko mi się chyboce</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 4.X.1
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	28 XII 1931
Czas trwania	ca 1 min
Uwagi	1) „Tempo di marcia”. 2) Opracowanie polskiej melodii ludowej. 3) Na tej samej stronie piosenka <i>Divka v sinyah stoyala</i> . 4) Pieczęć podłużna Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 452.
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The lyrics are written below the treble staff. The lyrics are: "Hej i - dem w las piór - ko mi się chy - bo - ce". The music is in a simple, folk-like style with a clear melody and accompaniment.

#### 4.

Tytuł	<b>[Maloruska]</b> (małoruska, czyli ukraińska)
Incipit tekstu	<b><i>W sinjach djevka stojala, na kozaka morgala</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 4.X.1
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	28 XII 1931
Czas trwania	ca 1 min
Uwagi	1) Opracowanie ukraińskiej melodii ludowej <i>Divka v sinyah stoyala</i> – transliteracja L.M. Rogowskiego. 2) Na tej samej stronie piosenka <i>Hej, idem w las</i> . 4) Pieczęć podłużna Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 452.
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

V si - nach div - ka sto - ya - la na ko - za - ka mor - ga - la

## 5.

Tytuł	[ <i>Na vratima stojala</i> ] (We drzwiach stała)
Incipit tekstu	<i>Na vratima stojala, na kozaka gledala</i>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku,</b> sygn. RO-180 3.VI.18
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), 1 strona
Datowanie	1931?
Czas trwania	ca 1 min
Uwagi	1) „Allegro moderato”. 2) Opracowanie ukraińskiej melodii ludowej <i>Divka v sinyah stoyala</i> , przekład na język chorwacki, zob. piosenka <i>Maloruska</i> . 3) Obcą ręką adnotacja „L.M. Rogowski”
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

Na vra - ti - - ma sto - ja - la na ko - za - ka



## 6.

Tytuł	<b><i>Roždestvo</i></b> [Troparion Bożego Narodzenia]
Incipit tekstu	<b><i>Roždestvo tvoje, Hriste Bože naš</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. 3.VI.12
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), kopista, 3 strony
Datowanie	1931
Czas trwania	ca 4–5 min
Uwagi	1) „Moderato”. 2) Przeznaczone dla kościoła prawosławnego na Boże Narodzenie. 3) Adnotacja na 1. stronie: „L.M. Rogowski”. 4) W tym samym rękopisie <i>Pomiluj mja Bože</i> na chór mieszany i tenor solo (pierwszy utwór), a także jedynie rozpoczęty <i>Irmos. Veličaj duše moja</i> na chór mieszany i alt solo (trzeci utwór, tylko tytuł i data: 1931).
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

Rož - de - stvo Tvo - je Hri - ste Bo - - że nas

## 7.

Tytuł	<b><i>Pomiluj mja Boże</i></b> [Psalm 51 (50): 3–5 <i>Miserere mei</i> ]
Incipit tekstu	<b><i>Pomiluj mja, Boże, po veliczej milosti Tvojej</i></b>
Obsada	Chór mieszany i tenor solo
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. 3.VI.12
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), kopista, 8 stron
Datowanie	1932
Czas trwania	ca 12 min
Uwagi	1) „Andante”. 2) Przeznaczone dla kościoła prawosławnego. Tekst Psalmu 51 (50) <i>Miserere mei</i> w przekładzie. 3) Adnotacja na 1. stronie: „L.M. Rogowski”. 4) W tym samym rękopisie <i>Roždestvo</i> na chór mieszany (drugi utwór), a także jedynie rozpoczęty <i>Irmos. Veličaj duše moja</i> na chór mieszany i alt solo (trzeci utwór, tylko tytuł i data: 1931).
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for the beginning of the piece. It consists of two staves: a treble clef staff (top) and a bass clef staff (bottom). The time signature is common time (C). The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are written below the treble staff. The melody is simple and rhythmic, with a steady accompaniment in the bass line.

Po - mi - luj mja Bo - że o ve - li - czej mi - lo - sti Tvo - jej I po - mo - że - tvu ši - drot Tvo - jih

## 8.

Tytuł	<b><i>Tebe odejuszczagosja</i></b> [Stichira z Wieczerni Wielkiego Piątku]
Incipit tekstu	<b><i>Slava Otcu i Sinu i Svjatому Duhu</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku,</b> sygn. RO-180 3.VI.11
Przekaz	Odbitka z kopii rękopiśmiennej (atrament), kopista, 10 stron
Datowanie	1932?
Czas trwania	ca 15 min
Uwagi	1) „Andante”. 2) Kompozycja przeznaczona dla kościoła prawosławnego na Wielki Piątek. 3) Tekst cyrylicą. 4) Adnotacja: „L.M. Rogowski”. 5) Pieczęć okrągła SDPD „Sloga”, sygnatura V/5a (ołówki). 6) Data sporządzenia kopii: 2 I 1938. 7) Utwór wykonany m.in. na publicznym koncercie chóru „Sloga” w dn. 7 X 1934, dyr. Gustav Pehar (informacja z drukowanego programu).
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

Sla - va Ot - cu i Si - nu i Svja - to-mu Du - hu

## 9.

Tytuł	<b><i>Brate, što ti tužan</i></b> (Bracie, czemu jesteś smutny)
Incipit tekstu	<b><i>Brate što ti tužan, valja da si dužan</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku,</b> sygn. RO-180 3.VI.17
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), kopista, 1 strona
Datowanie	1934?
Czas trwania	1–2 min
Uwagi	1) „Moderato”. 2) Adnotacja: „Harm. L.M. Rogowski”. 3) Z boku strony tekst 2. i 3. zwrotki.
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

Bra - te što ti tu - žan va - lia da si du - žan ko - mu groš ko - mu dva,

## 10.

Tytuł	<b><i>Vozila se Mare i Kata</i></b> (Jechała Mare i Kata)
Incipit tekstu	<b><i>Vozila se Mare i Kata na tovaru pro Brgata</i></b>
Obsada	Chór męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VI.15
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	Dubrovnik 27 VIII 1934
Czas trwania	ca 1–2 min
Uwagi	1) Adnotacja kompozytora: „Allegretto”, skreślone: „Andante”, skreślone: „Tranquillo”. 2) Adnotacja kompozytora poniżej tytułu cyrylicą: „(iz okolice Dubrovnik)”. 3) Utwór tożsamy z pieśnią nr 4 z cyklu <i>Stare dubrovačke kanconete</i> , początkowo jako samodzielna pieśń. 4) Pieczęć podłużna Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 247.
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze

The image shows a musical score for the song "Vozila se Mare i Kata". It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is 3/4. The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is in the bass clef. The lyrics are written below the treble staff: "Vo - zi - la se Ma - re i Ka - ta na to - va - ru". The score is in a key with one sharp (F#), which is D major or B minor. The melody starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The accompaniment starts with a quarter note G2, a quarter note A2, and a quarter note B2. The score continues with various rhythmic patterns and accidentals.

## 11.

Tytuł	<b>[Zbogom neharna dušo]</b> z cyklu <i>Stare dubrovačke kanconete</i> (Żegnaj, moja nieostrożna ukochana – Stare pieśni dubrownickie)
Incipit tekstu	<b>Zbogom neharna dušo</b>
Obsada	Kwartet męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VII.28
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony
Datowanie	Dubrovnik X–XI 1935
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Moderato”. 2) Opracowanie dalmackiej melodii ludowej. 3) Utwór wykonywany również przez chór męski. 4) Pieczęć podłużna na stronie tytułowej cyklu Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 508.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for the song 'Zbogom neharna dušo'. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 6/8. The melody is written in the treble staff, and the bass line is in the bass staff. The lyrics are written below the treble staff. The score begins with a four-measure rest in both staves, indicated by a '4' above the treble staff and below the bass staff. The lyrics are: 'Zbo - gom ne - kar - na du - ša tre - ba se već dje li - ti'. The melody features a mix of eighth and quarter notes, with some rests. The bass line is primarily composed of quarter notes.

## 12.

Tytuł	<b>[Ruzmarin je cvijet veseli]</b> z cyklu <b>Stare dubrovačke kanconete</b> (Rozmaryn to wesoły kwiatek – Stare pieśni dubrownickie)
Incipit tekstu	<b>Ruzmarin je cvijet veseli</b>
Obsada	Kwartet męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VII.28
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony
Datowanie	Dubrovnik X–XI 1935
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) Scherzando. 2) Opracowanie dalmackiej melodii ludowej. 3) Utwór wykonywany również przez chór męski. 4) Pieczęć podłużna na stronie tytułowej cyklu Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 508.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for the song 'Ruzmarin je cvijet veseli'. It consists of two staves: a treble clef staff for the vocal line and a bass clef staff for the piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 3/4. The tempo marking is '3' (Scherzando). The lyrics are written below the vocal line: 'Ruz-ma - rin je cvijet ve - se - li ko - ga sr - cem mo - ja'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

## 13.

Tytuł	<b><i>Uspavanka</i></b> z cyklu <b><i>Stare dubrovačke kanconete</i></b> (Kołysanka – Stare pieśni dubrownickie)
Incipit tekstu	<b><i>Slatko spavaj dušo draga</i></b>
Obsada	Kwartet męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VII.28
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony
Datowanie	Dubrovnik X–XI 1935
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Andantino”. 2) Opracowanie dalmackiej melodii ludowej. 3) Utwór wykonywana również przez chór męski. 4) Pieczęć podłużna na stronie tytułowej cyklu Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 508.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

Slat - ko spa - vaj du - šo dra - ga kad nje mi - sli da te sme - ta



## 14.

Tytuł	<b><i>Vozila se Mare i Kata</i></b> z cyklu <b><i>Stare dubrovačke kanconete</i></b> (Jechały Mare i Kata – Stare pieśni dubrownickie)
Incipit tekstu	<b><i>Vozila se Mare i Kata</i></b>
Obsada	Kwartet męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VII.28
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony
Datowanie	Dubrovnik X–XI 1935
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1. „Allegretto”. 2) Opracowanie dalmackiej melodii ludowej. 3) Wykonywana również przez chór męski. 4) W pierwszej wersji cyklu <i>Stare dubrovačke kanconete</i> , zachowanej w szkicach w Archiwum Państwowym w Dubrowniku sygn. RO-180 3.VI.15, nie było pieśni <i>Vozila se Mare i Kata</i> . 4) Pieczęć podłużna na stronie tytułowej cyklu Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 508.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for the song 'Vozila se Mare i Kata'. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is 3/4. The melody is written in the treble staff, and the bass line is in the bass staff. The lyrics are written below the treble staff: 'Vo - zi - la se Ma - re i Ka - ta na to - va - ru'. The music features a mix of eighth and quarter notes, with some rests. The key signature has one sharp (F#).

## 15.

Tytuł	[ <i>Počekaj ma divojko</i> ] z cyklu <i>Stare dubrovačke kanconete</i> (Poczekaj ma dziewczyno – Stare pieśni dubrownickie)
Incipit tekstu	<i>Počekaj ma divojko, Ivana kod vode</i>
Obsada	Kwartet męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku,</b> sygn. RO-180 3.VII.28
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony
Datowanie	Dubrovnik X–XI 1935
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Scherzando”. 2) Opracowanie dalmackiej melodii ludowej. 3) Wykonywana również przez chór męski. 4) Pieczęć podłużna na stronie tytułowej cyklu Arhiv D.S.P.D. „Sloga”, partytura 508.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for a piece in 6/8 time. The score is written for a four-part male quartet. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The key signature has one sharp (F#). The score begins with a triplet of eighth notes in both staves. The lyrics are: Po - če - kaj ma di - voj - ko I - va - na kad vo - de sto.

## 16.

Tytuł	<b><i>Opijelo</i></b> [Reguiem]
Incipit tekstu	<b><i>Svjati Bože, svjati krepki</i></b>
Obsada	Chór męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku,</b> sygn. RO-180 3.VI.3
Przekaz i objętość	Druk, Belgrad 1936 Državni Štamparija
Datowanie	1936
Czas trwania	ca 15 min
Uwagi	1) „Adagio”. 2) Prawosławna msza za zmarłych. 3) Tekst cyrylicą. 4) Dedykacja: „Uspomeni witezskog kralja Aleksandra I ujedinitelja”. Utwór został skomponowany na wieść o zamachu na króla Aleksandra I Karadziordziewicza w Marsylii, 9 X 1934. 5) Nagrane pod tytułem <i>Requiem</i> , CD Acte Préalable AP 0058, 2000 rok.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

Свја - ти Бо - же, свја - ти крјеп - ки,

## 17.

Tytuł	[ <i>Bracia hutnicy</i> ]
Incipit tekstu	<i>Bracia hutnicy stańmy społem</i>
Obsada	Chór męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku,</b> sygn. RO-180 3.VI.14
Przekaz i objętość	Rękopis (ołówki), autograf, 1 strona
Datowanie	3 V 1936
Czas trwania	ca 1-2 min
Uwagi	1) „Energicznie”. 2) Utwór najprawdopodobniej przygotowywany na konkurs na pieśni górnicze i hutnicze, ogłoszony przez Akademię Górniczo-Hutniczą i rozstrzygnięty w 1936 roku. 3) W partyturze oznaczony nr 4; na odwrocie szkic nr 3 – <i>Pojedzie mój węgiel</i> . Zachowały się ponadto dwa niewykończone opracowania z tego cyklu: nr 9 <i>Górnik, hutnik to dwaj bracia</i> z 2 V 1936 i nr 11 <i>Przez okna uczelni otwarte na słońce (...) niech nam żyje Akademia, profesorzy i brać górnicza</i> z 2 V 1936, sygn. RO-180 3.VIII.3
Literatura	Poszowski

Bra - cia hut - ni - cy stań-my ko - - łem by sła - wić o - gnia cud i

## 18.

Tytuł	<b>Modlitwa</b> [Psalm 102 (101): 2-3 <i>Domine, exaudi orationem meam</i> ]
Incipit tekstu	<b>Panie racz wysłuchać modlitwy mej / Gospodi usliši molitvu Moju</b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VI.7
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona + 1 strona – ta sama składka papieru nutowego
Datowanie	26 X 1938
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Andante”. 2) Tekst Psalmu 102 (101) <i>Domine, exaudi orationem meam</i> w przekładzie polskim i chorwackim. 3) Druga kopia tego samego utworu z wpisanym tekstem w języku chorwackim.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

Pa - - nie racz wy - słu - chać mo - dli - - twy mej i mój

## 19.

Tytuł	<b><i>Belo Done. Ludowa pieśń macedońska z cyklu <i>Trzy pieśni jugosłowiańskie</i></i></b>
Incipit tekstu	<b><i>Chorowała belo Done</i></b>
Obsada	Chór męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku, sygn. RO-180 3.VI.6</b>
Przekaz i objętość	Druk, Katowice, Nakładem Stowarzyszenia Śpiewaków Śląskich, 2 strony
Datowanie	1938
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Andante”. 2) Opracowanie macedońskiej melodii ludowej. 3) Śląska Biblioteka Muzyczna nr 46. 4) <i>Trzy pieśni jugosłowiańskie</i> to jedyne utwory chóralne L.M. Rogowskiego wydane w Polsce.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for a male choir. It consists of two staves: a treble clef staff for the melody and a bass clef staff for the accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is common time (C). The melody is written in a simple, folk-like style with some triplets. The lyrics are written below the treble staff: "Cho - ro - wa - ła be - lo Do - ne, cho - ro - wa - ła be - lo Do - ne." The score is for the first line of the piece.

## 20.

Tytuł	<b><i>Już siedem dni... Ludowa pieśń bośniacka z cyklu <i>Trzy pieśni jugosłowiańskie</i></i></b>
Incipit tekstu	<b><i>Już siedem dni jak się nie całowałam</i></b>
Obsada	Chór żeński i tamburyn
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VI.6
Przekaz i objętość	Druk, Katowice, Nakładem Stowarzyszenia Śpiewaków Śląskich, 2 strony
Datowanie	1938
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Moderato”. 2) Opracowanie bośniackiej melodii ludowej. 3) Śląska Biblioteka Muzyczna nr 46. 4) <i>Trzy pieśni jugosłowiańskie</i> to jedyne utwory chóralne L.M. Rogowskiego wydane w Polsce.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

Musical notation for the song "Już siedem dni jak się nie całowałam". The score is in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of a vocal line and a bass line. The vocal line starts with a treble clef and contains the melody with lyrics: "Już sie-dem dni, jak się nie ca-ło-wa-łam,". The bass line starts with a bass clef and contains a simple accompaniment of quarter notes.

## 21.

Tytuł	<b><i>Córuś moja. Ludowa pieśń chorwacka z cyklu <i>Trzy pieśni jugosłowiańskie</i></i></b>
Incipit tekstu	<b><i>Córuś moja córuś, gdzieżeś wieczór była</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku, sygn. RO-180 3.VI.6</b>
Przekaz i objętość	Druk, Katowice, Nakładem Stowarzyszenia Śpiewaków Śląskich, 2 strony
Datowanie	1938
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Moderato”. 2) Opracowanie chorwackiej melodii ludowej. 3) Śląska Biblioteka Muzyczna nr 46. 4) <i>Trzy pieśni jugosłowiańskie</i> to jedyne utwory chóralne L.M. Rogowskiego wydane w Polsce.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for the song 'Córuś moja'. It consists of two staves: a treble clef staff for the melody and a bass clef staff for the accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The melody is written in a simple, folk-like style with quarter and eighth notes. The lyrics are written below the treble staff: 'Có - ruś mo - ja, mo - ja có - ruś, gdzie - żeś wie - czór by - ła,'. The bass staff provides a simple harmonic accompaniment with quarter notes.



## 22.

Tytuł	<b>[<i>Bóg się rodzi</i>] z cyklu <i>Kilka kolend [sic!] polskich</i></b>
Incipit tekstu	<b><i>Bóg się rodzi, moc truchleje</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Muzyczne Katedry w Dubrowniku,</b> sygn. HR-Dk XXII/426; kopia w Archiwum Państwowym w Dubrowniku sygn. RO-180 3.VI.1
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	28 IV 1944
Czas trwania	ca 1–2 min
Uwagi	1) „Tempo di pollaca”. 2) Opracowanie melodii kolędy polskiej. 3) Na stronie tytułowej cyklu dedykacja: „Koledze, / Panu Antoniemu Gjivanoviciowi w upominku / L.M. Rogowski / 1 V 1944”. 4) Drugi autograf jest przechowywany w Państwowym Archiwum Dubrownickim, jednak bez dedykacji autora. 5) Na osobnej kartce przekład tekstu kolęd na język chorwacki, pisany ręką Rogowskiego, z dopisanymi obcą ręką poprawkami stylistycznymi.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz, Guzy-Pasiak

The image shows a musical score for a Christmas carol. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 3/4. The melody is written in the treble staff, and the accompaniment is in the bass staff. The lyrics are written below the treble staff. The lyrics are: "Bóg się ro - - dzi moc tru - chle - - je Pan nie - bio - sów o - bna - zo - ny,". The score is a handwritten manuscript.

## 23.

Tytuł	<b>[Anioł pasterzom mówił]</b> z cyklu <i>Kilka kolend [sic!] polskich</i>
Incipit tekstu	<b>Anioł pasterzom mówił</b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Muzyczne Katedry w Dubrowniku</b> , sygn. HR-Dk XXII/426; kopia w Archiwum Państwowym w Dubrowniku sygn. RO-180 3.VI.1
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	28 IV 1944
Czas trwania	ca 1–2 min
Uwagi	1) „Adagio”. 2) Opracowanie melodii kolędy polskiej. 3) Na stronie tytułowej cyklu dedykacja: „Koledze, / Panu Antoniemu Gjivanoviciowi w upominku / L.M. Rogowski / 1 V 1944”. 4) Drugi autograf jest przechowywany w Państwowym Archiwum Dubrownickim, jednak bez dedykacji autora. 5) Na osobnej kartce przekład tekstu kolęd na język chorwacki, pisany ręką Rogowskiego, z dopisanymi obcą ręką poprawkami stylistycznymi.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz, Guzy-Pasiak

A - niół pa - ste - rzom mó - wił Je - zus nam się na - ro - dził

## 24.

Tytuł	<b>[Wśród nocnej ciszy]</b> z cyklu <i>Kilka kolend [sic!] polskich</i>
Incipit tekstu	<b>Wśród nocnej ciszy Bóg się nam rodzi</b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Muzyczne Katedry w Dubrowniku</b> , sygn. HR-Dk XXII/426; kopia w Archiwum Państwowym w Dubrowniku sygn. RO-180 3.VI.1
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	28 IV 1944
Czas trwania	ca 1–2 min
Uwagi	1) „Andantino”. 2) Opracowanie melodii kolędy polskiej. 3) Na stronie tytułowej cyklu dedykacja: „Koledze, / Panu Antoniemu Gjivanoviciowi w upominku / L.M. Rogowski / 1 V 1944”. 4) Drugi autograf jest przechowywany w Państwowym Archiwum Dubrownickim, jednak bez dedykacji autora. 5) Na osobnej kartce przekład tekstu kolęd na język chorwacki, pisany ręką Rogowskiego, z dopisanymi obcą ręką poprawkami stylistycznymi.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz, Guzy-Pasiak

Wśród no - cnej ci - szy głos się roz - cho - dzi

The image shows a musical score for the Christmas carol 'Wśród nocnej ciszy'. It consists of two staves: a treble clef staff for the vocal line and a bass clef staff for the piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is common time (C). The lyrics are written below the vocal line. The score ends with a double bar line and repeat dots.

## 25.

Tytuł	<b>[Lulajże Jezuniu]</b> z cyklu <b><i>Kilka kolend [sic!] polskich</i></b>
Incipit tekstu	<b><i>Lulajże Jezuniu</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Muzyczne Katedry w Dubrowniku</b> , sygn. HR-Dk XXII/426; kopia w Archiwum Państwowym w Dubrowniku sygn. RO-180 3.VI.1
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	28 IV 1944
Czas trwania	ca 1–2 min
Uwagi	1) „Andantio”. 2) Opracowanie melodii kolędy polskiej. 3) Na stronie tytułowej cyklu dedykacja: „Koledze, / Panu Antoniemu Gjivanoviciowi w upominku / L.M. Rogowski / 1 V 1944”. 4) Drugi autograf jest przechowywany w Państwowym Archiwum Dubrownickim, jednak bez dedykacji autora. 5) Na osobnej kartce przekład tekstu kolęd na język chorwacki, pisany ręką Rogowskiego, z dopisanymi obcą ręką poprawkami stylistycznymi.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz, Guzy-Pasiak

The image shows a musical score for the carol "Lulajże Jezuniu". It is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). The score consists of two staves: a vocal line in the treble clef and a piano accompaniment in the bass clef. The lyrics are written below the vocal line: "Lu - laj - że Je - zu - niu, lu - laj - że lu - laj". The piano accompaniment consists of simple chords and single notes that support the vocal melody.

## 26.

Tytuł	<b>[Przybieżeli do Betlejem]</b> z cyklu <b><i>Kilka kolend [sic!] polskich</i></b>
Incipit tekstu	<b><i>Przybieżeli do Betlejem pasterze</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Muzyczne Katedry w Dubrowniku</b> , sygn. HR-Dk XXII/426; kopia w Archiwum Państwowym w Dubrowniku sygn. RO-180 3.VI.1
Przekaz i objętość	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	28 IV 1944
Czas trwania	ca 1–2 min
Uwagi	1) „Allegro moderato”. 2) Opracowanie melodii kolędy polskiej. 3) Na stronie tytułowej cyklu dedykacja: „Koledze, / Panu Antoniemu Gjivanoviciowi w upominku / L.M. Rogowski / 1 V 1944”. 4) Drugi autograf jest przechowywany w Państwowym Archiwum Dubrownickim w kolekcji Rogowskiego, sygn. RO-180 3.VI.1, jednak bez dedykacji. 5) Na osobnej kartce przekład tekstu na język chorwacki, ręką Rogowskiego, z dopisanymi obcą ręką poprawkami.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz, Guzy-Pasiak

Przy bie - że - li do Be - tle - jem pa - ste - rze

## 27.

Tytuł	<b><i>Napred, braća partizani</i></b> (Naprzód, bracia partyzanci)
Incipit tekstu	Bez tekstu
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VIII.3
Przekaz	Rękopis (atrament), kopista, 1 strona
Datowanie	1944
Czas trwania	ca 1-2 min
Uwagi	1) Adnotacja: „Harm. L.M. Rogowski”. 2) Wpisany tylko tytuł, bez tekstu pieśni
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze



## 28.

Tytuł	<b>Zvezda crvena</b> (Czerwona gwiazda)
Incipit tekstu	Bez tekstu, sam tytuł
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. 3.VIII.3
Przekaz	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	14 XII 1944
Czas trwania	ca 1-2 min
Uwagi	1) „Maestoso”. 2) Adnotacja: „Harm. Rogowski”. 3) Pod tytułem w nawiasie autor tekstu: „Vl.[adimir] Nazor” (1876-1949). 4) Wpisany tylko tytuł, bez tekstu pieśni.
Literatura	Utwór nieuwzględniany w dotychczasowej literaturze



## 29.

Tytuł	<b><i>Koračnica</i></b> (Marsz)
Incipit tekstu	<b><i>Ram tam tam tam</i></b>
Obsada	Chór męski
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VI.5
Przekaz	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony
Datowanie	12 IX 1952
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) Wpisane tylko pierwsze słowa tekstu (4 takty)
Literatura	Poszowski

Ram tam tam tam ram tam tam tam ram tam tam tam tam tam tam

Hej hej ha



## 30.

Tytuł	<b><i>Madrigal</i></b> (Madrygał)
Incipit tekstu	<b><i>Čim gledam ja ružicu</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. 3.VI.4
Przekaz	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 2 strony
Datowanie	10 XI 1953
Czas trwania	ca 3 min
Uwagi	1) „Tempo di minuetto”. 2) „Riječi: Ivan Bunić” (Słowa: Ivan Bunić). Ivan Bunić Vučić lub Giovanni Serafino Bona (1592?-1658), słynny chorwacki poeta barokowy.
Literatura	Poszowski, Wójtowicz

The image shows a musical score for a madrigal. It consists of two staves: a treble clef staff on top and a bass clef staff on the bottom. The time signature is 3/4. The melody is written in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The lyrics are written below the treble staff. The lyrics are: Čim gle - dam ja ru - ži - cu ko - - ja ti ze - ne u li - - cu. The music is in a minor key, indicated by the one flat in the key signature.

## 31.

Tytuł	<b><i>Kiša</i></b> (Deszcz)
Incipit tekstu	<b><i>Kiša dosadna pada</i></b>
Obsada	Chór mieszany
Miejsce przechowywania i sygnatura	<b>Archiwum Państwowe w Dubrowniku</b> , sygn. RO-180 3.VI.10
Przekaz	Rękopis (atrament), autograf sygnowany, 1 strona
Datowanie	1 III 1954
Czas trwania	ca 1-2 min
Uwagi	1) „Lento”. 2) „Riječi: V[jekoslav] Pesenti” (Słowa: V[jekoslav] Pesenti). 3) Liczne korekty, przekreślenia całych taktów.
Literatura	Poszowski

Musical score for the song "Kiša dosadna pada". The score is written in 6/8 time and consists of two staves: a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment line (bass clef). Both staves begin with a rehearsal mark "10". The vocal line contains the lyrics: "Ki - ša do - sa - dna pa - - da pa - da Ki - - sa do - sa - dna". The piano accompaniment provides a harmonic and rhythmic foundation for the vocal line.



## Dr Jolanta GUZY-PASIAK

Muzykolog, adiunkt w Zakładzie Muzykologii Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

Absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, stypendystka The Kosciuszko Foundation w Nowym Jorku, Robert Anderson Research Trust w Londynie. Członek redakcji kwartalnika muzykologicznego "Muzyka". Wykładowca

w Collegium Civitas. Współpracowała m.in. z Centrum Sztuki Współczesnej i Polskim Towarzystwem Muzyki Współczesnej. Zainteresowania badawcze: muzyka I połowy XX wieku, twórczość emigracyjna kompozytorów polskich.